

Josep M. Sanmari

DES DEL RETIRO

El govern, contra la premsa

Més d'un hauria pagat uns quants duros per poder veure la cara del fiscal general de l'Estat, Leopoldo Torres, quan va obrir el sobre procedent de l'Audiència Nacional i va llegir que el jutge Carlos Divar no acceptava a tràmit la seva querella contra el diari madrileny *El Mundo*. Els juristes no recorden un cas semblant, en què un jutge rebutja d'entrada una denúncia del fiscal de l'Estat sense adduir defectes de forma, sinó inconsistència en el fons de la qüestió. A petició del govern central, el dia 12 el fiscal havia presentat una querella per calúmnies contra l'esmentat diari perquè aquest havia publicat una notícia el 31 de gener, segons la qual dos ministres havien comentat en una reunió del Consell de Ministres les relacions entre Juan Guerra, germà del vice-president Alfonso Guerra, i una empresa beneficiària d'una subvenció estatal. El president Felipe González i el fiscal van entendre que això significava un delictes de prevaricació i un altre de revelació de secrets i van tirar endavant la querella, en contra del parer dels seus assessors jurídics, que deien que tal com estava redactat l'article no hi havia matèria suficient per a querellar-se.

Possiblement el jutge Carlos Divar, de tendència conservadora, no va actuar amb molt bona educació amb el fiscal de l'Estat. Alguns experts han dit que per principi els jutges han d'acceptar les denúncies del fiscal de l'Estat sempre que estiguin ben redactades, però en aquesta ocasió el magistrat ha adduït una important raó de fons. El tribunals no han de servir per a dirimir les picabaralles polítiques que es poden resoldre a través d'altres mecanismes. Es veia venir aquesta mena de rebel·lió dels jutges que efectivament han de pronunciar-se sovint sobre qüestions amb més contingut

polític que no legal. I el que perd (i a vegades tots) acata la sentència i a continuació posa verd el jutge o el tribunal corresponent. L'últim exemple rellevant són les quatre sentències del Tribunal Constitucional sobre els resultats electorals a Múrcia, a Pontevedra, a Melilla i a Àvila. Les sentències desautoritzen les anteriors dels Tribunals Superiors de Justícia de Múrcia i de Galícia i abonen la del d'Andalusia, que feia repetir les eleccions a tota la circumscripció de Melilla. La tesi del Tribunal Constitucional és que només s'han de repetir les eleccions quan la variable en discussió pot afectar el resultat final i només on aquelles mesos on s'han detectat irregularitats, posem per cas a Cartagena i a Alcantarilla. IU-IC va posar el crit al cel, dient que el Tribunal Constitucional no pot entrar en la legalitat d'un acte, sinó solament en la seva constitucionalitat. Per tant, l'afer ja l'havien deixat tancat els Tribunals Superiors de Justícia, i el Tribunal Constitucional només havia de dir si les sentències eren adients amb la Constitució o no, i prou. La polèmica va decidir al govern a preparar uns retocs de la llei electoral, un dels quals farà que les reclamacions electorals s'esgotin en el Tribunal Suprem o en els mateixos Tribunals Superiors de Justícia. No cal dir que això ja es podia haver pensat abans sense esperar la polèmica i el desgast innecessari dels Tribunals Superiors desautoritzats i del Tribunal Constitucional, que es va haver de ficar allà on no el demanaven simplement perquè els partits no estaven d'acord i la llei és imperfecta.

Però tornant a la qüestió de la querella i la premsa, el refús judicial de tramitar aquesta última va tornar a deixar l'executiu i els mitjans de comunicació enfrontats directament. Llavors Txiqui Be-

negas va llançar una mena de proposta que es pot resumir de la manera següent. Els polítics professionals (diputats i senadors) i els alts càrrecs de l'Administració accepten un seriós enduriment de la llei d'incompatibilitats i una regulació estricta del tràfic d'influències. A canvi, cal posar límits, si pot ser per mitjà de mètodes d'autoregulació, i si no, a través de normes legals, a la llibertat d'informació quan es consideri que aquesta voreja la calúmnia, la difamació o la injúria. Deixant de banda que el Codi Penal ja preveu aquests casos, el problema és que el suggeriment es fa en plena polèmica i després que el govern i el PSOE hagin rebut diverses revolcades des de la premsa durant les últimes setmanes. Tot això li dóna un caire de represàlia i de prova de força que desmunta qualsevol argument vàlid que pugui tenir l'executiu. Aquestes coses s'han de plantejar en un clima distès i com a resultat d'un debat serè, i no com a conseqüència d'una bronca en la qual s'ha dut la part pitjor.

Aquest enfrontament no és perquè sí, i té un rerefons que cal no perdre de vista. Per motius diversos, que van des de la ressaca pel referèndum de 1986 fins a greuges particulars, l'escàndol protagonitzat pels germans Juan i Alfonso Guerra va aglutinar pràcticament tota l'oposició política, sociològica i econòmica. Va ser com un nou 14-D, però canalitzat a través dels mitjans de comunicació en lloc de a través dels sindicats. El dia u de febrer la compareixença del vice-president Guerra davant del Congrés de Diputats havia de significar el relleu de l'oposició escrita pels partits parlamentaris. En aquell moment es va constatar la incapacitat de l'exposició parlamentària per a assumir el mateix paper aglutinador. Alfonso Guerra en va tenir prou amb un parell de trucs parlamentaris i amb una mica de flamenqueria (i d'això, li'n sobra) per fer palesa la migradesa de recursos i de poder del PP. En alguns cercles madrilenys es diu que després d'aquell debat es van reunir els directors d'alguns mitjans de comunicació madrilenys, tant escrits com àudio-visuals, per

examinar la situació i que un d'ells va constatar que al PSOE no se'l pot fer fora a través de les eleccions i que ho hauria de fer la premsa. Certa o no, la història és indicativa del nou paper assumit per la premsa, que el mena directament a un enfrontament amb el govern. I aquest, esverat perquè té al davant un adversari molt més contundent, intenta posar límits a la seva capacitat d'actuació, ja que altrament es creu en inferioritat de condicions. El govern no té en compte, per exemple, que disposa d'un ministeri sencer (el del Portaveu del Govern) per a difondre les seves opinions i defensar els seus interessos informatius. I d'altra banda, la frontera entre el primer i el quart poders coincideix exactament amb la que hi ha entre la llibertat d'expressió i una premsa controlada. És aquest el joc en què els jutges refusen de participar.

En aquest context s'explica que el govern es negue a cedir ni un centímetre de la seva influència a RTVE. Ni pensa renunciar a l'hegemonia en el consell d'administració de l'ens, sobretot si el nou estatut reforça el seu paper, ni vol decantar-se per un director general neutral. El nomenament de Jordi Garcia Candau com a substitut de Luis Solana indica que la política del govern continua sent la de canviar peces gastades per altres de noves amb instruccions molt semblants. Jordi Garcia Candau és fill de Vila-real (Plana Baixa) i per tant catalanoparlant. Advocat i periodista, es formà professionalment a Radio Nacional, des d'on va passar a dirigir Radiocadena Española i des d'on va entrar al consell d'administració de RTVE, com a conseller del bloc socialista. Se'l considera un home acostat a l'ex-director general, José Ma. Calvino i a Alfonso Guerra, si bé la seva activitat pública ha estat fins ara escassa i més tècnica que política. En qualsevol cas, el seu nomenament és interpretat com un retorn a les figures de la casa i un abandonament de la política de personalitats, com Pilar Miró o Luis Solana, per dirigir l'ens. I és que el govern sap que els temps difícils per aquest costat no s'han acabat. Simultàniament a Galícia Manuel Fraga calcava la seva política envers la televisió pública regional a la del govern amb el nomenament de Ramon Villod, en contra del criteri del seu partit a Madrid.